

Navedeni odlok, s katerim me ministrstvo prosvete »ne prevedel«, pa je bil izdan šele dne 8. februarja 1924, to je potem, ko me je v smislu zakona smatrati za obdržano na mojem položaju. S tem je bil zakon kršen in navedeni odlok z dne 8. februarja 1924 O. Br. 942 nima pravne moči.

Sklicujem se na člen 36. zak. o državnem svetu ter

prosim.

da se izvršitev upravnega akta do končne sodne odločbe odgodi in to iz razloga, ker je javna potreba, da se poduk ročnih del ne prekine in ker bi mi nastala nepopravljiva škoda, ako se izpodbijani odlok izvrši.

Predlagam.

da Državni svet razsodi, da je rešenje ministrstva prosvete z dne 8. februarja 1924 O. Br. 942, sporočeno mi z dopisom višjega šolskega sveta v Ljubljani dne šte. nezakonito in se radi tega razveljavlja.

V dne

Podpis in naslov.

Nasa gospodarska organizacija.

TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI.

Edino podjetje te vrste v Jugoslaviji in sad našega organizatoričnega dela, je otvorila svoj lesni oddelek, kjer izdeluje za vse kategorije šol potrebna in uporabljiva lesena učila in druge šolske potrebščine, kakor računalna z 20 in 100 kroglicami (ruska in po Černivčevi računici); ta računalna se uporabljajo lahko tudi za čitalnike v elementarnem razredu, dalje ravnila, trikotne in šestilne, palice za ponazorovanje ulomkov, šolske table na škripcih, šolske klopi vseh velikosti s stalnim in dvigajočim sedalom (na zahtevo s ploščo iz trdega lesa), risalne mize, praktična stojala za zemljevide, omarice za učila, moderne katedre itd. Opremlja tudi šolske pisarne z vsem potrebnim kar najsolidnejše in najceneje.

Istočasno je otvorjen tudi prirodopisni oddelek z bogato zbirko (nad 400 komadov) nagačenih četveronožcev in ptic vseh vrst, kakor: zajce, veverice, podgane, miši, ježi, krti, delorji, kanje, skobci, kragulji, postovke, sove (uharice močvirnat, lesne in uralske), čuki, črne, sive in zelene vrane, kavke, srake, smrdokavre, žolne (sive in zelene), detali, šoje, kljunači, domači in divji golobi, grlice, divje rabe, črne liske, zelene povodne kokoške, ponirke, udebi, tukalice, severne slapnike in potapljače, prepelice, vodomce, kose brinovke, drozge, škorce, pegame (redkost), mokože, male in velike srakopere (tudi biološke sestave) cerare, brgleze, strnade, brezovške (redkost), sinice, čizke, stržke, liščke, ščinkavce, zelence, pinoze, domače in poljske vrabce, poljske škrijance, repaljšice, cikote, črnoglavčke, cipe, vijoglavke, zebe, pastirčice, vuge, pribe, dalje razne lobanje itd.

Tvornica ima v zalogi tudi tlakomere, aneroide, toplomere vseh velikosti, kompase, magnetne in druga podobna učila.

Pripravljajo se tudi slike: štirje letni časi (originalno delo, vzeto iz domačega življa), botaniške, zoološke in pokrajinske slike, m² s dm² in cm² itd. V razvoju je tudi mineraloški oddelek, ki bo opremljen z bogato zbirko mineralij vseh vrst za osnovne in višje organizirane šole.

V obratu sta sedaj lesni in deloma prirodopisni oddelek. Vsi drugi oddelki, kakor zemljepisni, zgodovinski, računski, fizikalni in mehanski se bodo razvijali polagoma po danih razmerah in okoliščinah. Zato prosimo p. n. tovariše(ice) nekoliko potrpljenja, ako ne moremo še vsega nuditi, kar bi se nujno in neobhodno potrebovalo za razvoj našega šolstva. Obenem pa vabimo vse one, ki so dobre volje, k sodelovanju bodisi na ta ali oni način. Vsak naj po svoji moči skuša za drugi koristiti ali z nasveti, načrti, modeli, ali z zbiranjem ustrelnih ptic, rudnin itd. Kajti eksistenca tvornice je le tedaj mogoča, če bo učiteljstvo posredno ali neposredno sodelovalo v gornjem smislu.

Vsem onim tovarišem(icam) pa, ki so nam bili dosedaj naklonjeni najlepša hvala, obenem pa jih prosimo še nadaljne podpore, ki nam bo služila v proslah in procvit zadrage. Oni tovariši pa, ki imajo

prejeti še kake zneske za poslane ptice, na poštini in drugih stroških, prosimo, da nam javijo visokost zneska v svrhu poravnave istega. Čakali smo s tem le vsled tega, da nam ni bilo treba nakazovati vsakega zneska posebe. Upamo, da bomo z združenimi močmi dvignili tvornico do popolnosti, kličemo vsem »Tovariški pozdrav«.

Tuš.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Franjo Musar, nadučitelj v Boštanju ob Savi, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Učiteljski zbor v Škocijanu pri Mokronogu Din 90; darovali so a Din 25: Ludovik Pirkovič in Alojzija Komljanec; Jerica Žebretova pa Din 15. Živili! Na večrazrednicah je najprikladnejše, če pobere darila nadučitelj, ali pa od učiteljskega zbora določena učiteljica ali učitelj. Nobena šola ne sme izostati; imam vse v evidenci. Darila okrajnih učiteljskih društev ne smejo biti izgovor za učiteljske zbore ali posameznike. — Skupaj Din 190, zadnji izkazanih Din 11.257 = Din 11.347. Lepa vsota, ki jo je učiteljstvo pristradalo. To je višek stanovske zavednosti in žrtvovanja na žrtvenik za učiteljske sirote in v počestčenje našega zaslužnega moža dela in ustvarjanja.

»Smrt življenje pokosi cvetoče.
ženi moža, detetu očeta...
in otroku mater, možu ženo...
ob grobu dete zapuščeno
vzdise in mrje od boli same.«

(E. Gangl »Materine solze«).

Jakob Dimnik, blagajnik.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani. Frančiškanska ul. ca, šte. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Šolski oder I. zvezek. Josip Korban: Povodni mož, igrice za mladino v 3 dejanjih. Fr. Lj.: Božična pravljica, v 3 slikah. Cena 1. zvezek 6 Din. Napevi k obem igrarim posebe 3 Din. Naroča se v Učiteljski knjižarni v Ljubljani.

—kpl. Šolski oder II. zvezek. Ernest Tiran: Čudežne gosli, dram. pripovedka s plesom in petjem. Uglasbil Ciril Pregelj. — Anton Medved: Ali vino ali vodo? Četvergovor zdržnika, pivca, planca in njegove žene. Cena 2. zvezek 6 Din. Glasbeni del k »Čudežnim goslim« izide v kratkem. Naroča se v Učiteljski knjižarni v Ljubljani.

—kpl. Za vijolino in klavir. Album slovenskih napevov. 50 slovenskih narodnih napevov. Uredil Fran Gerbič za vijolino in klavir, priredil Fran Korun. I. zvezek. Cena 40 Din, po pošti priporočeno 43 Din. Založil L. Schwentner v Ljubljani, Prešernova ulica.

—kpl. Fran Žgur: Pomišlančki. Knjigo je opremil A. Črnigoi. Izdala in založila narodna knjižarna v Gorici Via Carducci, 7. Natisnila Narodna tiskarna v Gorici. Cena —? Ocenio se prinesemo!

—kpl. Dr. Ljud. Pivko. Proti Avstriji. Carzano. Druga knjiga. Jahlane med frontama. Založil klub dobrovoljcev v Mariboru. 13 slik in 1 zemljevid. Cena 20 Din.

Ocene.

—k »Šolski oder« I. zvezek. Ohsega dve igrice za mladino in sicer Josip Korban: »Povodni mož«, igrice za mladino v 3 dejanjih in Fr. Lj.: »Božična pravljica«, v 3 slikah. Izdalo UJU Pov. Ljubljana. 1923. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 1. zvezek 6 Din. Napevi k I. zvezku se dobe posebej za obe igrice skupno in stane izvod 3 Din.

Ako smo hoteli uprizarjati kake igre z mladino, posebno s sokolskim naraščanjem, nam je primanjloval primeren igrice. Temu nedostatku je odpravila Učiteljska tiskarna v zvezi s Pov. UJU v Ljubljani, ki je prišla izdajati stalno knjižnico mladinskih iger pod naslovom »Šolski oder«. Igrice so namenjene za vprizarjanje šolski mladini in sokolskemu naraščanju. Pozneje izidejo v tej zbirki tudi dobri prevodi mladinskih igrice, razne spevoigre itd. vse, kar je potrebno za mladinske odre. »Šolski oder« ima na naslovi strani stalno vinleto, ki nam predstavlja mladinski oder. Prvi zvezek obsega Korbanovega »Povodnega moža«, igrice ki je zelo primerna za mladinske odre in sokolske naraščanske odre. Igrica odkriva kos resničnega življenja in je tudi za odrasle poučna. Scenerija je lahka in ne bo delala težav nobenemu odru. Tendence igre je zelo poučna, vendar ne vsiljiva in ni vidna na preoč način. Dejanje se vrši nepretrgoma in se popolnoma naravno razvija. Dejanje poživljajo tudi pevске točke. Igrica je bila že na večjih odrih z mladino uprizarjena in je prav dobro izpadla. — Ker je I. zv. »Šol. oder« izšel pred Božičem, je temu zvezku pridružena »Božična pravljica«, ki bo dobrodošla posebno za božičnice šolske mladine in sokolskega naraščanja. Priporočil so mični in gniljivi. Ker je igra tudi v sceneriji preprosta, ne bo delala težav nobenemu odru. K obema igrarima so posebej izšli napevi v litografiranem izvodu. Dovoljenja za uprizaritve daje za obe igrice Udruž. Jugosl. Učiteljstva Poverjenstvo v Ljubljani. Naroča se pa v Učiteljski knjižarni v Ljubljani.

—k. Album slovenskih napevov. 50 slov. narodnih napevov. Uredil Fran Gerbič za violino in klavir priredil Fran Korun. Album obsega 50 komadov, ki se prav lahko igrarajo na klavirju in tudi vijolini del ni težak. Zbirka obsega sledeče komade: Saj sem pravil mnogokrat. — Stvarnica je spala. — Prišel sem pod okence. — Na Gorenškem je fletno. — Mal' počakaj, mal' pojenaj. — Venček na glavi. — Fantje se zbirajo. — Oj ta soldaški boben. — Ljuba si pomlad zelena. — Stoj, stoj tam lipica. — Kje so tiste ptice moje. — Ko bi moj ljubček vedel to. — Tičica prepevala. — Ko bi sodov ne bilo. — Prijatli, zdaj vesel' bodimo. — Je pa davi slan'ca pala. — Al' me boš kaj rada imela. — Barčica po morju plava. — Ljub'ca moja, kaj si st'rla. — Oh, oh ura že bile. — Rasti, rasti rožmarin. — Kolkor kapljic, tol'ko let. — Bratci vesel' vsi. — k mizi ste sedli. — Solnce sije, luč gori. — Pijmo ga, pijmo. — Fantje se zbirajo. — Sem slovenska deklica. — Men' vse eno je. — Preljuba, zdaj zdrava ostan. — Slišala sem tič'co pet. — Mrzel veter tebe žene. — Kje so moje rožice. — Od straže hrvaške. — Bom šel na planince. — So tičice zbrane. — Ko sem k njej peršov. — Popotnik pridem čez goro. — Ljub'ca, povej, povej. — Škrjanček poje, žvrgoli. — Bog je ustvaril zemljo. — Kaj pa ti, pobič. — Oj, tam za goro. — Nesrečna zima mrazi me. — Pridi Gorenje. — Ko dan se zaznava. — Po jezernu bliz Triglava. — Otok bleški. — Luna sije. — Mila luna.

—k Dr. Ljud. Pivko. Proti Avstriji. Carzano H. del. Dosedaj je izšla že tretja knjiga dr. Pivkovega spisa »Proti Avstriji« in obetati se še dve. Smelo lahko trdimo, da danes vse govori o dr. Pivkovih spisih »Proti Avstriji« in da oni, ki so čitali prve dele z zanimanjem čakajo na nadaljne dele. Neobhodno potrebno bi bilo, da bi knjiga izšla skoro tudi v srbskem prevodu, kajti potem bi tudi srbski del naše države gledal na nas malo drugače kakor sedaj. Knjiga mora med ljudstvo, zato je ne sme pogrešati nobena knjižnica. Drugi del ima sledeča poglavja: Letaki. — Razpršena patrolja. — Dve težki zrnji. — Brez fesa. — Izlet v Vicenzo. — Raport. — Sestanek v Strigunu. — Vrtalni stroj. — Poštna zveza s Parizom. — Hieroglifi. — Novi signali. — Lestva in stopnice. — Zdravniška komisija. — Nezgoda na Coalbi. — Zarniki za hrbtno. — Opil. — Fontanelle in Agnede. — Atamanov god. — Zapuščena južina. — Cerberus. — Obisk pri 136. polku. — Kje je Moravsko? — Paulina iščejo. — Električna struja. — Telepat.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenstva UJU v Ljubljani.

+pov II. seja ožjega sosveta UJU poverjenstvo Ljubljana 9. februarja 1924 ob 14. uri v pisarni poverjenstva v Ljubljani. — Navzoči: Dimnik Iv., Dostal, Fegic, Gmus, Hren, Jelenc, Močnik, Potočnik.

1. Poročilo poverjenstva. Poverjenik tov. Jelenc poroča v svojem uvodnem nagovoru o delu predsedstva poverjenstva UJU od zadnje seje nadalje. Sestavila se je posebna spomenica o našem stališču k uredbi o razvrstitvi činovništva, ki se je predložila v več izvodih seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu dne 16. 17. in 18. decembra 1923, dalje ministrstvu prosvete in raznim merodajnim činiteljem. Natisnjena je bila v glavnih potezah v zadnji številki lanskega »Učit. Tovariša«. Ko so se čuli glasovi o eventualni reviziji uredbe o razvrstitvi činovništva, se je ta spomenica ponovila in zopet odposlala na razna kompetentna mesta.

Nadalje poroča tov. poverjenik, kaj se je storilo v zadevi redukcije učiteljic ženskih ročnih del. Kakor hitro se je doznalo za to namero, smo brzojavno opozorili pristojne oblasti o nezakonitosti in krutosti tega čina in ostro protestirali proti temu nameravanemu koraku. Doseglo se je toliko, da se je odstopilo od prvotnega namena splošne redukcije in se obrzli na ta način vsaj 32 učiteljice ženskih ročnih del. Tov. Jelenc čita koncepte dotičnih brzojav, ki so se odposlale v Beograd. — Tov. Gmus se ostro obrača proti tej redukciji, ki se je izvršila popolnoma nelegalno, ker bi se morala po določbah pragmatike vsa redukcija končati z 31. decembrom 1923. — Tov. Dimnik pojasni, da je zoper redukcijo nasvetovati pritožbo na državni svet in naj se prouči vse dane pogoje in možnosti uspeha. — Tov. Potočnik vprašuje, kaka podlaga se je vzela za one učiteljice ženskih ročnih del, ki so se obrzale v službi. Tudi on se izjavlja za pritožbo na državni svet. — Poverjenik mu odgovarja, da se je, kakor kaže izid te redukcije, izvršila brez vsakega sistema. Redukcija se je izvršila v ministrstvu in ni imela pokrajina najmanjše ingerence. — Tov. Gmus je za to, da se organizacija zavzame za to zadevo.

Strokovni tajnik poroča o predlogih poverjenstva UJU glede uredbe o razvrstitvi činovništva, ki sta jo s tov. Plerétom predložila seji glavnega odbora ter prečita tozadevno spomenico.

Tovariša Močnik in Hren se zavzemata z vso vehemenco za obmej-

no učiteljstvo, za katero bi morala vlada na vsak način kaj storiti, sicer ne bo moglo vztrajati na svojih težkih postojankah. Tov. Hren opozarja, kako intenzivno delujejo Nemci za granico, kjer zidajo cele šolske palače in v vsakem oziru učiteljstvo materialno podpirajo, da lahko čvrsto drži granico in celo ofenzivno deluje. Navzoča člana sta se prepričala, da stori poverjenstvo v polni meri svojo dolžnost in je v predloženi spomenici popolnoma uvaževalo zahteve obmejneg učiteljstva. — Izražajo se pomisleki glede take splošne določitve 10 kilometerskega pasu in izjavlja tov. Dimnik, da mu je bolj simpatična točna diferenciacija posameznih krajev kot taka splošna.

II. Predlogi okrajnih učiteljskih društev. — Obravnavajo se predlogi okrajnih učiteljskih društev, nekateri se odkažejo odsekom.

1. Mežiško učiteljsko društvo: a) Zakon o taksah predpisuje kolekovanje šolskih izpričeval, kar je v direktnem nasprotju z ustavnimi določili, da je pouk brezplačen. Tudi je ta določba antisocialna in v kvar ljudski prosveti. — Tov. Hren graja pri tem administrativno napako, ker niso dobila šolska vodstva pravočasno navodila glede kolekovanja šolskih izpričeval, posamezna so prejela odlok višjega šolskega sveta šele po razdelitvi izpričeval. — Tov. Gmus je za to, da se obrne poverjenstvo na višji šolski svet in opozarja na škodljive posledice, ako se šolska izpričevala ne izstavljajo. — Sprejme se predlog tov. Iv. Dimnika, naj se opozori na to ministrstvo prosvete in financ, zlasti poslednje, ki ne bo imelo nič oziroma prav malo od tega kolekovanja, nasprotno pa bo povzročilo šolstvu in prosveti neizmerno škodo. — b) Brezplačno zdravljenje državnega uradništva po čl. 112. uradniške pragmatike je postalo za Slovenijo iluzorno radi interpretacije ministrstva za narodno zdravje, češ, da se v Sloveniji bolnice ne vzdržujejo izključno v breme državnega budžeta. — Ostro se graja tako tolmačenje, kajti kako drugače bi mogle eksistirati vse te bolnice, ako ne z izdatno državno subvencijo. — Sklene se vloga na ministrstvo za narodno zdravje z dostavkom tov. Potočnika, naj se upošteva čl. 112. uradniške pragmatike tudi glede difference od II. na III. razred.

2. Laško učiteljsko društvo: Disciplinarno postopanje učiteljstva spada sedaj tozadevno pod določbe nove uradniške pragmatike. — Tovariš Gmus opozarja, da v tem pogledu noben stan nima tako specialnega stališča kot ravno učiteljski. Po določbah pragmatike imajo starešine (neposredni šefi uradov, šol) svoje posebne disciplinarne pravice. Vprašanje nastane, kako bi se moglo to uveljaviti na eno-, dvorazrednicah. Predlaga, naj se osnuje odsek, ki bo izdelal načrt disciplinarne zakon za učiteljstvo. — Po vsestranskem razmišljanju se pride do zaključka, da je to nemogoče, dokler ne dobimo v roke načrta osnovnošolskega zakona.

3. Učiteljsko društvo za Mursko Soboto opozarja na žalostni položaj šolstva v Prekmurju, kjer grozi radi nedostajanja kuriva oziroma ker se niso pravočasno nakazali potrebni krediti, da se bo morala zapreti cela vrsta šol. — Sklene se opozoriti na to žalostno stanje višji šolski svet in delegacijo ministrstva financ.

4. Na dopis kočevskega učiteljskega društva se odgovarja, da so imeli društveni delegati na pokrajinski skupščini popolno svobodo kot delegati vsakega društva. Imeli so popolno prostost govora, kar so v polni meri uporabili in o čemur se je vsak udeleženec skupščine lahko prepričal. Ako se je pa skoro ves ostali del delegacije izjavil v drugem zmislu, je to stvar parlamentarne značaja, razmerja večine in manjšine. Ožji sosvet smatra s tem zadevo za končano.

5. Šoštanjsko učiteljsko društvo: a) Odtegljaji za nabavljalne zadruge, ki so se svoječasno odrgovali od plače, naj se zahtevajo nazaj z motivacijo, da večina učiteljstva, zlasti podeželskega, nima absolutno nobene koristi od teh zadrug. — b) Zahteva po splošno stalni železniški ugodnosti, ne samo letno trikratni. — V obeh točkah bo posredoval naš zastopnik na prihodnji seji Osrednje Zveze javnih nameščencev.

6. Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj: a) O prilike vsake pokraj. skupščine naj se priredi učiteljski koncert. — Tov. poverjenik povdarja, da bi bila sicer ta misel toplo pozdravljati, težje pa je izvedljiva